

Wachten tot het overgaat?

Wat jongeren doen én nodig hebben bij een delict dat schaamte of angst oproept

Onderzoeksrapport Jongerenteam FOCUS
Februari 2022

Hart voor Kinderrechten

INHOUD

1.	Aanleiding	3
2.	Over het onderzoek.....	4
3.	Onderzoeksresultaten	5
	3.1 Slachtoffers	5
	3.2 Niet slachtoffers	8
4.	Conclusies	10
5.	Aanbevelingen.....	11
6.	Over kinderrechten	13
	6.1 De rechten van minderjarige slachtoffers.....	13
	6.2 Jongerenparticipatie van minderjarige slachtoffers	13
7.	Dankwoord.....	14
8.	Bijlage: vragenlijst	15

1. AANLEIDING

Jongeren vervullen een belangrijke rol bij de implementatie van het VN Kinderrechtenverdrag. Om voor de rechten van kinderen en jongeren op te kunnen komen is hun mening van belang. Sinds november 2020 werkt Defence for Children daarom samen met een jongerenteam voor het EU project 'FOCUS on my Needs. Working together for children in criminal proceedings'. Met als doel het recht op een individuele beoordeling van minderjarige slachtoffers en verdachten goed te implementeren en uit te voeren in lidstaten van de Europese Unie, waaronder Nederland.

Het jongerenteam (bestaande uit zeven jongeren) heeft met diverse instanties, experts en ervaringsdeskundigen in de strafrechtketen gesproken. Hieruit bleek dat voor minderjarige verdachten redelijk veel informatie en hulp beschikbaar is, maar dat voor minderjarige slachtoffers veel minder informatievoorzieningen en inspraakmogelijkheden zijn. Daarom besloot het jongerenteam zich op minderjarige slachtoffers te focussen en het project verder af te kaderen tot delicten waarbij angst en schaamte een grote rol spelen. Toen bleek dat hierover weinig cijfers bekend zijn, besloten zij zelf onderzoek te doen.

In december 2021 is via social media een online vragenlijst verspreid onder jongeren tussen de 12 en 18 jaar, die in Nederland wonen. De uitkomsten van dit onderzoek worden gepresenteerd in dit rapport.

2. OVER HET ONDERZOEK

Uit eigen ervaring, ervaringsverhalen van anderen en verhalen in de media, weet het jongerenteam dat veel jongeren tussen de 12 en 18 jaar wel eens iets ernstigs meemaken. Denk aan bedreiging, mishandeling of seksueel misbruik. Niet altijd durven jongeren te praten over wat hen is overkomen omdat ze zich schamen of bang zijn voor de gevolgen. En dat terwijl de impact ervan op hun verdere leven ingrijpend of zelfs verwoestend kan zijn. Als jongeren hier niet over praten en geen actie op ondernemen, wordt dit ook niet geregistreerd. Niemand weet in dat geval hoe groot dit probleem werkelijk is. Er is sprake van een *black box*. Het jongerenteam van Defence for Children onderzocht hoe groot die *black box* is, wat minderjarigen doen als zij in zo'n situatie terechtkomen en hoe zij het liefst geholpen willen worden.

Het jongerenteam vindt het belangrijk dat minderjarige slachtoffers ernstige delicten niet voor zichzelf houden en dat zij zich voldoende veilig voelen erover te praten. Alleen zo kan erger voorkomen worden, kunnen jongeren geholpen worden met het verwerken van de situatie en kan een eventuele strafrechtelijke procedure worden gestart. Dit onderzoek richt zich op jongeren in Nederland tussen de 12 en 18 jaar, ongeacht of ze wel of niet slachtoffer zijn. Via een online vragenlijst (zie bijlage) zijn de verwachtingen en ervaringen van jongeren in kaart gebracht. Daarbij is gekeken naar wat (potentiële) minderjarige slachtoffers nodig hebben en hoe zij het liefst geholpen willen worden. Alle genoemde cijfers in dit rapport zijn afgerond op hele getallen.

3. ONDERZOEKSRÉSULTATEN

64%
van de jongeren heeft wel eens een ernstige situatie meegemaakt waardoor ze **angst en/of schaamte** voelden.

De online vragenlijst is door 314 respondenten gestart. Hiervan waren 292 respondenten tussen de 12 en 18 jaar en woonachtig in Nederland. Van deze 292 minderjarigen gaf **64%** aan wel eens een ernstige situatie te hebben meegemaakt waardoor ze angst en/of schaamte voelden (N=188). 36% is geen slachtoffer geweest (N=104).

3.1 Slachtoffers

Van de 188 minderjarigen die in het onderzoek hebben aangegeven slachtoffer te zijn geweest van een ernstig delict, waarbij ze angst en/of schaamte voelden, maakten in het verleden verschillende situaties mee. Sommige respondenten maakten zelfs meerdere delicten mee. In totaal werden onder meer de volgende delicten aangevinkt: bedreiging (74x), seksueel misbruik (71x), mishandeling (69x), huiselijk geweld (65x) en ongewenste sexting (46x).

73%
van deze jongeren deed eerst een **hele tijd niets**, in de hoop dat het vanzelf zou overgaan.

Van deze 188 respondenten gaf **73%** aan dat ze eerst een hele tijd niets hadden gedaan, in de hoop dat het vanzelf zou overgaan. Op de vraag wat deze jongeren na verloop van tijd deden, antwoordde 46% dat ze verder niets deden. Hiervoor werden meerdere redenen genoemd (meerkeuze): geen idee wat ik moest doen, bij wie ik terecht kon (36x), er wordt toch niets mee gedaan (31x), ik was bang voor de gevolgen (31x), ik schaamde me te erg (30x), de dader is een bekende (30x).

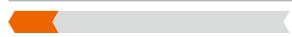

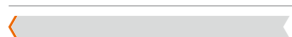

18%
zocht **professionele hulp** bij b.v. Kindertelefoon of Slachtofferhulp.

Ongeveer de helft van de 188 respondenten sprak met iemand uit zijn of haar omgeving, zoals een vriend, ouder of leerkracht. Voor 16% was dat het eerste dat ze deden, in 35% van de gevallen kwam dat pas later. 5% zocht meteen informatie op internet. Later heeft 13% dat alsnog gedaan. Slechts een kleine groep van deze respondenten zocht andersoortige hulp. **18%** zocht professionele hulp bij bijvoorbeeld de Kindertelefoon of Slachtofferhulp Nederland (3% direct en 15% later). In totaal ging 9% van de minderjarige slachtoffers naar de huisarts. In totaal deed slechts **11%** een melding of aangifte bij de politie (1% direct, en 10% later).

11%
deed melding of aangifte bij de **politie**.

Wat heb je toen als eerste gedaan?

	73%	Een hele tijd niets, in de hoop dat het vanzelf zou overgaan
	16%	Met iemand uit mijn omgeving gesproken (bv. vriend, ouder, leerkracht, ...)
	5%	Informatie op internet opgezocht
	3%	Professionele hulp gezocht via b.v. Slachtofferhulp, Kindertelefoon
	2%	Naar de huisarts gegaan
	1%	Contact gehad met een lotgenoot/ ervaringsdeskundige
	1%	Aangifte gedaan bij de politie
	0%	Een melding gedaan bij de politie

Heb je daarna nog iets anders gedaan? (meerdere antwoorden mogelijk)

	46%	Nee, verder niets gedaan
	35%	Met iemand uit mijn omgeving gesproken (bv. vriend, ouder, leerkracht, ...)
	15%	Professionele hulp gezocht via b.v. Slachtofferhulp, Kindertelefoon
	13%	Informatie op internet opgezocht
	7%	Een melding gedaan bij de politie
	7%	Naar de huisarts gegaan
	6%	Contact gehad met een lotgenoot/ ervaringsdeskundige
	3%	Aangifte gedaan bij de politie

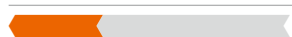
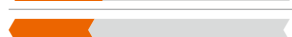

20%
van de jongeren die hulp
zochten, is **goed geholpen**.

Van de jongeren die hebben aangegeven wel hulp gezocht te hebben (waaronder professionele hulp via Slachtofferhulp, Kindertelefoon, politie of huisarts, of iemand uit de eigen omgeving), voelde slechts **20%** zich goed geholpen. Jongeren gaven onder meer aan zich onbegrepen te voelen (34%), dat het onduidelijk was wat er daarna zou gebeuren

(32%), dat ze zich niet veilig voelen hun verhaal te doen (29%) en dat het erg lang duurde voordat ze werden geholpen (28%).

Hoe heb je de hulp ervaren? Meerdere antwoorden mogelijk. (N=101)

	34%	Er werd niet goed naar me geluisterd, ik voelde me onbegrepen
	32%	Het was onduidelijk wat er daarna zou gebeuren
	29%	Ik voelde me niet veilig om mijn verhaal goed te doen
	28%	Het duurde erg lang voordat ik werd geholpen
	20%	Positief, ik ben goed geholpen en wist wat ik daarna moest doen
	1%	Ik miste begrijpelijke informatie (bv folder, instructies) over wat ik moest doen

66%
van de jongeren heeft
nu nog last van deze
situatie.

Van de jongeren die hebben aangegeven wel eens een ernstige situatie te hebben meegemaakt, heeft **66%** nu nog last van deze situatie. 34% heeft hier geen last meer van.

Jongeren die nu nog last van de situatie hebben, gaven in het onderzoek vervolgens aan wat hen nu zou helpen. 52% zou professionele hulp van een hulpverlener, psycholoog of arts willen. 41% zegt een traumabehandeling nodig te hebben na wat zij hebben meegemaakt en 29% heeft een veilige plek, zoals een safe house, nodig. Verder heeft 22% geantwoord baat te hebben bij anoniem en online informatie vinden of anoniem chatten hierover. Tenslotte zegt 19% dat contact met lotgenoten zou helpen en geeft 12% van de respondenten aan dat professioneel advies via bijvoorbeeld Slachtofferhulp nodig is in hun situatie.

Wat zou jou nu kunnen helpen?

Meerdere antwoorden mogelijk. (N=116)

Op de vraag hoe jongeren zich nu voelen, terugkijkend op de situatie, zegt 36% neutrale gevoelens te hebben. 30% is boos en 25% verdrietig over wat hen is overkomen. Ook zegt een kwart van de respondenten zich niet begrepen of gehoord te voelen en teleurgesteld te zijn. 21% is opgelucht. Van de respondenten heeft 15% spijt en is 13% nog bang om de situatie.

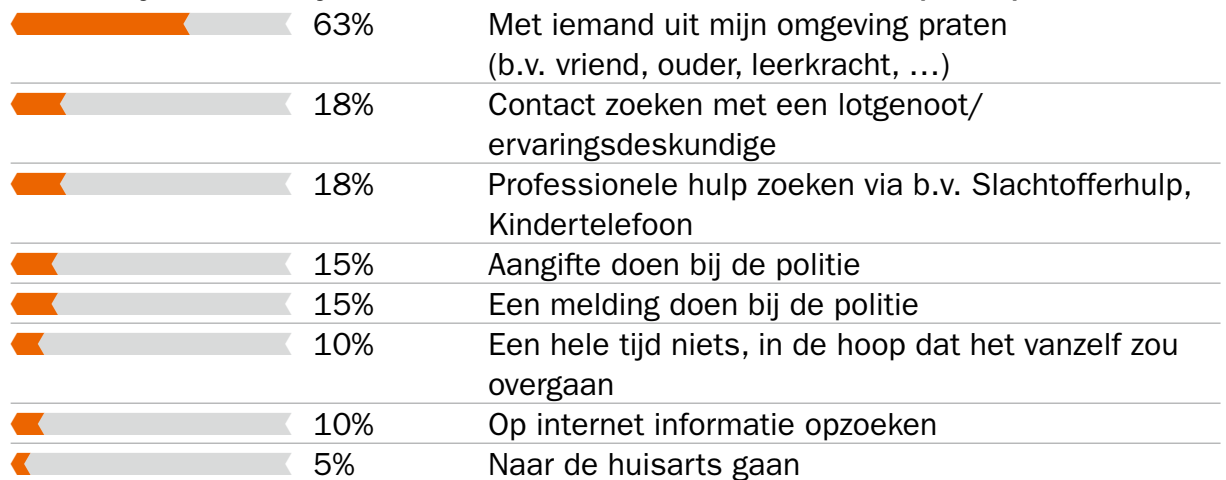
Als je terugkijkt op de situatie waar je eerder in zat, wat voel je dan nu?

Meerdere antwoorden mogelijk. (N=61)

- 36% Neutraal
- 30% Boos
- 25% Verdrietig
- 25% Ik voel me niet begrepen/niet gehoord
- 25% Teleurgesteld
- 21% Opgelucht
- 15% Spijt
- 13% Bang

Op de vraag wat de jongeren (die eerder slachtoffer waren) zouden doen als ze weer in zo'n situatie terecht zouden komen, antwoordt 10% dat ze niets zouden doen. 10% geeft aan informatie op internet te zoeken. Het overgrote deel 63% zou met een bekende erover praten en 18% zou contact zoeken met lotgenoten of een ervaringsdeskundige. En ook zou 18% professionele hulp zoeken via bijvoorbeeld Slachtofferhulp Nederland of de Kindertelefoon. Het doen van een melding bij de politie en het doen van aangifte wordt door de jongeren in 15% van de gevallen aangevinkt.

Wat zou je doen als je weer in zo'n situatie terecht kwam? (N=60)

3.2 Niet slachtoffers

Van de 104 jongeren die aangaven niet eerder een ernstige situatie te hebben meegemaakt, zegt 55% te zullen afwachten tot het voorbij gaat, als het hen wel zou overkomen. Opvallend is dat maar een klein deel van hen aangifte (15%) of melding (14%) zou doen bij de politie. De meeste jongeren (71%) willen het liefst met iemand uit hun omgeving praten. 19% van de jongeren zou professionele hulp zoeken en 10% wil contact met lotgenoten. Ruim de helft (51%) van de respondenten, die niet eerder slachtoffer is geweest, geeft aan informatie op internet op te zoeken.

Wat zou je doen als je in een ernstige situatie terecht kwam waardoor je angst of schaamte zou voelen? (meerkeuze)

	71%	Met iemand uit mijn omgeving praten (bv. vriend, ouder, leerkracht, ...)
	55%	Afwachten of het voorbij gaat
	51%	Op internet informatie opzoeken
	19%	Professionele hulp zoeken
	15%	Aangifte doen bij de politie
	14%	Een melding doen bij de politie
	11%	Contact zoeken met een lotgenoot

Op de vraag waar jongeren dan het liefst hulp gaan zoeken, scoort een ervaringsdeskundige hoog (43%), gevolgd door de Kindertelefoon (25%). De politie (19%), Slachtofferhulp (12%), en de huisarts (10%) worden beperkt genoemd door de jongeren (12%). Opvallend is dat 23% aangeeft 'geen idee' te hebben waar ze hulp moeten zoeken.

Als je hulp zou gaan zoeken in deze situatie, waar zou je dat dan het liefste doen? (meerkeuze)

	43%	Bij een jongere die hetzelfde heeft meegemaakt als ik en eruit is gekomen (ervaringsdeskundige)
	25%	Kindertelefoon
	23%	Ik heb geen idee
	22%	Maatschappelijk werker/vertrouwenspersoon van school
	19%	Politie
	15%	Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)
	15%	Medewerker Jeugdzorg
	12%	Slachtofferhulp Nederland
	10%	Huisarts
	2%	Wijkteam

Op de vraag wat jongeren van die hulp verwachten, komt een duidelijke top 3 naar voren. Van de respondenten antwoordt 82% dat ze het belangrijk vinden dat er goed naar hem of haar wordt geluisterd. 63% wil geholpen worden bij het verwerken van de situatie en 60% verwacht dat verteld wordt wat ze het beste kunnen doen. Anoniem blijven staat met 28% niet in de top 3, evenals het uitleggen van dingen op begrijpelijk niveau (21%). Daarnaast vinden ze het krijgen van hulp bij het doen van een melding of aangifte bij de politie minder vaak belangrijk (14%).

Wat zou je verwachten van die hulp? (meerkeuze)

	82%	Dat ze goed naar mijn verhaal luisteren
	63%	Dat ze me helpen met het verwerken van de situatie
	60%	Dat ze me vertellen wat ik nu het beste kan doen
	28%	Dat ik anoniem kan blijven
	21%	Dat zij dingen die ik niet begrijp duidelijk uitleggen
	14%	Dat ze me helpen met melding/aangifte doen bij de politie

4. CONCLUSIES

Het jongerenteam van Defence for Children is enorm geschrokken van de uitkomsten. Ruim twee derde (73%) van de groep minderjarige slachtoffers geeft aan, na een ernstig feit, niets te hebben gedaan, in de hoop dat het overgaat. De meest genoemde oorzaak is dat zij onvoldoende weten wat ze kunnen doen nadat ze slachtoffer zijn geworden van een ernstig misdrijf. Schaamte en angst voor de gevolgen werden ook veel vermeld.

Minderjarige slachtoffers geven duidelijk aan dat zij, als zij in de toekomst opnieuw slachtoffer worden, niet meer zullen afwachten in de hoop dat het vanzelf voorbij gaat. Ze geven aan iemand nodig te hebben die goed luistert of om mee te praten zoals contact met bekenden, familie, een leerkracht of lotgenoten.

Bijna de helft van de jongeren die niet eerder slachtoffer is geweest, denkt informatie op internet op te zoeken als hen iets ernstigs overkomt. Het valt het jongerenteam van Defence for Children tegelijkertijd op dat uit de antwoorden van de minderjarige slachtoffers blijkt dat het internet in werkelijkheid veel minder vaak uitkomst biedt bij het zoeken naar hulp. En dat bijna een kwart aangeeft geen idee te hebben waar hulp te zoeken. Ook Slachtofferhulp Nederland wordt relatief weinig genoemd. De jongeren geven vooral aan behoefte te hebben met een bekende te praten of hulp te zoeken via een gesprek met lotgenoten of een ervaringsdeskundige.

De hulp die momenteel wordt geboden aan jongeren van 12-18 jaar die slachtoffer zijn van een delict, waar gevoelens van schaamte en/of angst een rol spelen, blijkt onvoldoende. Ook weten maar weinig minderjarige slachtoffers de weg naar professionele hulp. De jongeren die hulp zochten zijn deels positief en voelen zich geholpen in hun situatie. Maar een groot deel is negatief over de hulp die zij ontvingen. Opvallend is dat uiteindelijk maar een klein aantal van de slachtoffers melding doet bij de politie en er zelden aangifte wordt gedaan.

Het jongerenteam maakt zich veel zorgen over de impact van een ernstig delict op het verdere leven van minderjarige slachtoffers. Twee derde (66%) van hen geeft aan last te houden van wat is gebeurd. Daarbij is het heel heftig te lezen dat ruim een kwart aangeeft nu het beste geholpen te zijn met een veilige plek waar niemand hen kan vinden, bijvoorbeeld in een safe house. Deze antwoorden geven aan dat Nederland nog hard moet werken aan het bieden van zorg, voldoende ondersteuning en veiligheid aan minderjarige slachtoffers.

5. AANBEVELINGEN

Uit het onderzoek blijkt dat jongeren die iets ernstigs meemaken drie dingen nodig hebben:

1. dat er goed naar hun verhaal geluisterd wordt;
2. dat ze geholpen worden met het verwerken van de situatie;
3. dat hen verteld wordt wat ze het beste kunnen doen.

Naar aanleiding van gesprekken met Slachtofferhulp Nederland en andere actoren in de strafrechtketen en de resultaten van het onderzoek onder Nederlandse jongeren, stelde het jongerenteam onderstaande aanbevelingen op. Deze zijn gericht aan Slachtofferhulp Nederland, de politie, het Openbaar Ministerie en iedereen die met minderjarige slachtoffers werkt.

- **Betrek jongeren bij het ontwikkelen van beleid en implementeer betekenisvolle participatie.** Volgens het VN-Kinderrechtenverdrag moeten kinderen kunnen deelnemen aan besluitvormingsprocessen die hen aangaan. Via het opzetten van een jongerenteam dat meedenkt en advies geeft aan Slachtofferhulp Nederland, de politie en het Openbaar Ministerie kan de stem van minderjarigen worden gehoord. Belangrijk is dat het jongeren structurele inspraak krijgen, goede terugkoppeling ontvangen en dat het proces transparant, informatief en kindvriendelijk vorm krijgt.
- **Maak een gesprek en passende hulp in een eerder stadium toegankelijk.** Jongeren die slachtoffer zijn geworden van een delict, moeten weten waar ze terecht kunnen voor een gesprek of hulp en hoe ze veilig kunnen zijn. Slachtofferhulp Nederland komt over het algemeen pas in beeld nadat een melding of aangifte is gedaan bij de politie. Voor minderjarige slachtoffers kan het juist fijn zijn eerder te sparren over wat is gebeurd en om eerder laagdrempelig advies te vragen. Bijvoorbeeld via een vertrouwenspersoon of via lotgenotencontact bij Slachtofferhulp Nederland. Ervarensdeskundigen kunnen hier een belangrijke rol spelen, omdat zij qua leeftijd en ervaring dicht bij de belevingswereld van het minderjarige slachtoffer staan.
- **Bied een veilige omgeving aan jongeren.** Veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor minderjarige slachtoffers om vrijelijk hun verhaal kunnen doen. Zorg ervoor dat de omgeving gericht is op jongeren, zet hen centraal en kijk vanuit hun perspectief in plaats van dat van volwassenen.
- **Richt samen met jongeren een aparte afdeling op voor minderjarige slachtoffers bij Slachtofferhulp Nederland en de politie.** Minderjarige slachtoffers blijken in onvoldoende mate een aparte doelgroep te zijn van Slachtofferhulp Nederland en de politie. Belangrijk is dat professionals die met minderjarige slachtoffers werken daarin gespecialiseerd zijn. Het jongerenteam raadt aan samen met jongeren verder uit te zoeken hoe minderjarige slachtoffers het beste geholpen worden. En ervoor te zorgen dat jongeren deze speciale afdelingen en professionals weten te vinden (naamsbekendheid).
- **Breng in kaart hoe minderjarige slachtoffers bereikt kunnen worden.** Op dit moment is het onduidelijk wie de jongeren zijn die wel eens een ernstig delict hebben meegemaakt. Gegevensverzameling is nodig om beter zicht te krijgen op onder meer het aantal minderjarige slachtoffers en andere demografische gegevens.

- **Start een vervolgonderzoek.** Jongeren die passende hulp krijgen kunnen beter verder met hun leven dan jongeren die niets doen. Vervolgonderzoek is nodig naar wat minderjarige slachtoffers nodig hebben en naar welke hulp effectief is.
- **Creëer een lotgenotengroep voor minderjarigen.** Om minderjarigen te bereiken is een veilige omgeving essentieel, waar de jongere diens verhaal kan doen bij een andere jonge ervaringsdeskundige. Jongeren hebben baat bij een gesprekspartner die de gevoelens van angst en schaamte begrijpt uit eigen ervaring. Deze kan de jongere verder op weg helpen of de weg wijzen naar hulp en eventueel de politie om een melding of aangifte te doen.
- **Maak gepaste informatievoorzieningen.** De politie en Slachtofferhulp Nederland zijn de eerste toegang tot hulp en bescherming. Het is belangrijk dat jongeren weten waar zij de juiste hulp kunnen vinden en ervoor te zorgen dat de informatie voor jonge slachtoffers makkelijk vindbaar is en kindgericht. Ook andere kanalen, zoals sociale media, kunnen worden ingezet om informatie voor minderjarigen toegankelijker te maken.

6. OVER KINDERRECHTEN

Kinderrechten zijn er voor alle kinderen. Ongeacht hoe oud ze zijn, waar ze vandaan komen en hoe ze eruit zien. Defence for Children is een kinderrechtenorganisatie met als belangrijkste doel ervoor te zorgen dat de rechten van kinderen bekend zijn en worden nageleefd. Kinderrechten staan in het VN-Kinderrechtenverdrag en zijn ook uitgewerkt in EU-richtlijnen.

Uitgangspunt van het VN-Kinderrechtenverdrag is dat het belang van het kind voorop staat. Het recht op bescherming van minderjarige slachtoffers, het recht op een individuele beoordeling en het recht van kinderen om hun mening te geven en gehoord te worden, zijn belangrijke rechten die het jongerenteam van Defence for Children in dit rapport heeft getoetst. De artikelen uit het VN-Kinderrechtenverdrag en de EU-richtlijn die een basis vormen voor dit rapport lichten we hieronder toe.

6.1 De rechten van minderjarige slachtoffers

Artikel 39 van het VN-Kinderrechtenverdrag gaat over de rechten van minderjarige slachtoffers. Specifiek voor professionals die met minderjarige slachtoffers werken, geldt dat extra aandacht nodig is voor hun gezondheid, zelfrespect en waardigheid. Zoals kinderen die slachtoffer zijn van geweld, verwaarlozing, mishandeling, misbruik of uitbuiting. Zij hebben recht op hulp om te herstellen van hetgeen hen is aangedaan, zodat zij daarna verder kunnen met hun leven en zich weer veilig en gezond kunnen ontwikkelen.¹

Dit betekent dat de overheid en professionals die met minderjarige slachtoffers werken (zoals politie en hulpverleners), voor maatregelen en hulp moeten zorgen afgestemd op de leeftijd en kwetsbaarheid van minderjarigen. Het kan gaan om allerlei vormen van (slachtoffer)hulp en zorg: psychosociale, psychologische of psychiatrische behandeling, maar ook maatschappelijke of medische hulp, behandelingen waarbij de familie, school of gemeenschap wordt betrokken of meer directe en praktische hulp, zoals het bieden van onderdak, adequate voeding en financiële hulp.

Ook geeft de EU-richtlijn tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten (hierna: Slachtofferrichtlijn, EU 2012/29), waaronder het recht op een individuele beoordeling. Dat betekent dat er goed gekeken wordt door professionals naar de persoonlijke kenmerken van een minderjarige, de omstandigheden, de risico's die minderjarige slachtoffers lopen en welke bescherming zij nodig hebben.

6.2 Jongerenparticipatie van minderjarige slachtoffers

Volgens artikel 12 van het VN-Kinderrechtenverdrag hebben minderjarigen het recht hun mening te geven over zaken die hen aangaan. Dit artikel wordt het recht op participatie genoemd. Ook minderjarige slachtoffers hebben het recht hun stem te laten horen in zaken die hen betreffen. Dit recht hangt sterk samen met artikel 3 van het VN-Kinderrechtenverdrag waarin staat dat het belang van het kind altijd een eerste

¹ <https://www.kinderrechten.nl/kinderrechten-vw/artikel-39-passende-zorg-slachtoffers/>

overweging moet zijn bij elke beslissing die de minderjarige aangaat. Als de minderjarige niet de mogelijkheid krijgt diens mening kenbaar te maken in besluitvorming, is het immers moeilijker te bepalen wat daadwerkelijk in diens belang is.

Ten slotte is er een belangrijke link tussen het participatierecht uit artikel 12 en het recht op informatie uit artikel 17 van het VN-Kinderrechtenverdrag. Zonder toegang tot informatie kan de minderjarige niet effectief diens participatierecht uitoefenen. Bij het verstrekken van informatie moet rekening gehouden worden met de leeftijd en de ontwikkeling van de minderjarige. De informatie moet in kindvriendelijke taal zijn opgesteld en makkelijk toegankelijk en vindbaar zijn.

7. DANKWOORD

Het jongerenteam wil iedereen die de vragenlijst heeft ingevuld bedanken. We hebben veel waardering voor de grote groep jongeren die de vragen hebben beantwoord. We kunnen ons voorstellen dat het moeilijk is over mishandeling, huiselijk geweld, misbruik, sexting of andere ernstige feiten te praten en wat is gebeurd een plek te geven.

Graag willen we ook de experts en ervaringsdeskundigen bedanken voor alle gedeelde ervaringen. Zonder deze informatie hadden we de vragenlijst niet kunnen opstellen en verspreiden.

8. BIJLAGE: VRAGENLIJST

Q1: Ben je tussen de 12 en 18 jaar?

Ja → door naar Q2

Nee → door naar eindscherm

Q2: Woon je in Nederland?

Ja → door naar Q3

Nee → door naar eindscherm

Q3: Heb je wel eens een ernstige situatie meegemaakt waardoor je angst en/of schaamte voelde?

Ja → door naar Q7

Nee → door naar Q4

Q4: Wat zou je doen als je in een ernstige situatie terecht kwam waardoor je angst of schaamte zou voelen? Kies max. 3 antwoorden.

- A. Afwachten of het voorbij gaat
- B. Met iemand uit mijn omgeving praten (bv. vriend, ouder, leerkracht, ...)
- C. Professionele hulp zoeken
- D. Contact zoeken met een lotgenoot
- E. Een melding doen bij de politie
- F. Aangifte doen bij de politie
- G. Op internet informatie opzoeken
- H. Anders, namelijk:

Q5: Als je hulp zou gaan zoeken in deze situatie, waar zou je dat dan het liefste doen? Kies max. 3 antwoorden.

- A. Huisarts
- B. Kindertelefoon
- C. Maatschappelijk werker/vertrouwenspersoon van school
- D. Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)
- E. Medewerker Jeugdzorg
- F. Wijkteam
- G. Politie
- H. Slachtofferhulp
- I. Bij een jongere die hetzelfde heeft meegemaakt als ik en eruit is gekomen (ervaringsdeskundige)
- J. Anders, namelijk: ...
- K. Ik heb geen idee

Q6: Wat zou je verwachten van die hulp? Kies max. 3 antwoorden.

- A. Dat ze me vertellen wat ik nu het beste kan doen
- B. Dat ze goed naar mijn verhaal luisteren
- C. Dat ik anoniem kan blijven
- D. Dat ze me helpen met het verwerken van de situatie
- E. Dat zij dingen die ik niet begrijp duidelijk uitleggen
- F. Dat ze me helpen met melding/aangifte doen bij de politie
- G. Anders, namelijk... → door naar eindscherm

Q7: Wat voor situatie was dat? Meerdere antwoorden mogelijk.

- A. Sexting tegen je wil (iemand heeft jou gevraagd om (half)naakte foto's/video's te maken en deze zonder jouw toestemming gedeeld met anderen of op social media)
- B. Bedreiging (iemand heeft gezegd jou of iemand die je kent iets aan te willen doen)
- C. Huiselijk geweld (een familielid heeft je bijvoorbeeld geslagen of geschopt of je hebt gezien dat een familielid werd geslagen of geschopt)
- D. Mishandeling (iemand heeft jou opzettelijk pijn gedaan, bv slaan of schoppen)
- E. Seksueel misbruik (iemand heeft jou gedwongen tot seksuele handelingen tegen jouw zin in en/of zonder jouw toestemming)
- F. Financiële uitbuiting (iemand heeft je gevraagd om een 'klusje' te doen in ruil voor geld of drugs en je onder druk gezet om het vaker te doen)
- G. Anders, namelijk ...
- H. Dat zeg ik liever niet

Q8: Wat heb je toen als eerste gedaan?

- A. Een hele tijd niets, in de hoop dat het vanzelf zou overgaan
- B. Informatie op internet opgezocht
- C. Met iemand uit mijn omgeving gesproken (bv. vriend, ouder, leerkracht, ...)
- D. Naar de huisarts gegaan
- E. Professionele hulp gezocht via b.v. Slachtofferhulp, Kindertelefoon
- F. Contact gehad met een lotgenoot/ervaringsdeskundige
- G. Een melding gedaan bij de politie
- H. Aangifte gedaan bij de politie
- I. Anders, namelijk: ...

Q9: Heb je daarna nog iets anders gedaan?

- A. Nee, verder niets gedaan → door naar Q10
- B. Informatie op internet opgezocht → door naar Q11
- C. Met iemand uit mijn omgeving gesproken (bv. vriend, ouder, leerkracht, ...) → door naar Q11
- D. Naar de huisarts gegaan → door naar Q11
- E. Professionele hulp gezocht via b.v. Slachtofferhulp, Kindertelefoon → door naar Q11
- F. Contact gehad met een lotgenoot/ervaringsdeskundige → door naar Q11
- G. Een melding gedaan bij de politie → door naar Q11
- H. Aangifte gedaan bij de politie → door naar Q11
- I. Anders, namelijk: ... → door naar Q11

Q10: Waarom heb je niets gedaan? Meerdere antwoorden mogelijk.

- A. Ik had geen idee wat ik moest doen, bij wie ik terecht kon
- B. Ik schaamde me te erg
- C. De dader is een bekende
- D. Ik was bang voor de gevolgen
- E. Er wordt toch niets mee gedaan
- F. Anders, namelijk ...

Q11: Hoe heb je dit ervaren? Meerdere antwoorden mogelijk.

- A. Positief, ik ben goed geholpen en wist wat ik daarna moest doen
- B. Het duurde erg lang voordat ik werd geholpen
- C. Er werd niet goed naar me geluisterd, ik voelde me onbegrepen
- D. Ik voelde me niet veilig om mijn verhaal goed te doen
- E. Het was onduidelijk wat er daarna zou gebeuren
- G. Ik miste begrijpelijke informatie (bv folder, instructies) over wat ik moest doen
- G. Anders, namelijk ...

Q12: Heb je nu nog last van deze situatie?

- A. Ja → door naar Q13
- B. Nee → door naar Q14

Q13: Wat zou jou nu kunnen helpen? Meerdere antwoorden mogelijk.

- A. Contact met lotgenoten
- B. Professionele hulp, hulpverlener, psycholoog, arts
- C. Professioneel advies via b.v. Slachtofferhulp
- D. Traumabehandeling
- E. Anoniem online informatie en/of hulp (Chatten, Whatsapp Groep)
- F. Een veilige plek (safe house) waar niemand me kan vinden
- G. Anders, namelijk ... → door naar eindscherm

Q14. In welke mate voelde jij je geholpen met jouw situatie?

5-punts schaal: onvoldoende - matig - voldoende - goed - uitstekend

Q15. Als je terugkijkt op de situatie waar je eerder in zat, wat voel je dan nu? Meerdere antwoorden mogelijk.

- A. Opgelucht
- B. Boos
- C. Neutraal
- D. Bang
- E. Verdrietig
- F. Spijt
- G. Ik voel me niet begrepen/niet gehoord
- H. Teleurgesteld
- I. Anders, namelijk ...

Q16: Wat zou je doen als je weer in zo'n situatie terecht kwam?

- A. Een hele tijd niets, in de hoop dat het vanzelf zou overgaan
- B. Met iemand uit mijn omgeving praten (b.v. vriend, ouder, leerkracht, ...)
- C. Naar de huisarts gaan
- D. Professionele hulp zoeken via b.v. Slachtofferhulp, Kindertelefoon
- E. Contact zoeken met een lotgenoot/ervaringsdeskundige
- F. Een melding doen bij de politie
- G. Aangifte doen bij de politie
- H. Op internet informatie opzoeken
- I. Anders, namelijk: ... → door naar eindscherm

Colofon

Dit rapport is tot stand gekomen dankzij het jongerenteam van Defence for Children: Yassine Aarab, Jelle Wijers, Daphne de Vries, Thijs Lecram, Hanne Bruijnes, Cansu Dağ en Naomi Jansen.

Tevens werkten aan het rapport mee:
Hevien Dahly, Gonneke Seegers, Maartje Berger en Eva Huls (Defence for Children).

Opmaak: Designink

Foto cover: Shutterstock

Met speciale dank aan Jelle Wijers (Wycon) voor de infographics op pagina 3.

Deze uitgave is onderdeel van het project FOCUS on my Needs: Working together for children in criminal proceedings

Het project wordt geleid door Terre des Hommes Hongarije. Deelnemende partners zijn: Defence for Children en Restorative Justice Nederland (RJN) in Nederland, Social Activities and Practises Institute (SAPI) in Bulgarije, Terre des Hommes Romania in Roemenië, Terre des Hommes Greece in Griekenland, Child Rights Centre in Servië en Child Circle en KU Leuven in België.

Het wordt gefinancierd door het Rights, Equality, Citizenship Programma van de Europese Unie.

Meer informatie over het project:

<https://www.defenceforchildren.nl/wat-doen-we/projecten/focus-on-my-needs/>

